

Math jezyk.

YU ISSN 0027-8084

UDK 808.61/62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

PG

1201

. N24

НАШ ЈЕЗИК

XXVII/3—4

UNIV. OF MICH.

MI 19

Current Serials

БЕОГРАД

1987.

СТАНДАРДНИ СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК У ОКВИРУ САВРЕМЕНИХ ДВОЈЕЗИЧНИХ РЕЧНИКА (СА СРПСКОХРВАТСКИМ КАО ПРВИМ ЈЕЗИКОМ)

Да српскохрватска лексикографија заузима значајно место у интернационалним размерама, посебно словенским, не треба никога уверавати, јер је то признато и у свету познато. Ипак ту треба ставити и једну ограду: српскохрватска лексикографија овакву оцену изборила је захваљујући пре свега општим и језичкоисторијским речницима. Колико су оваква дела од значаја не само за нас већ и за општесловенску науку и културу, па и више од тога, такође је добро знамо. Стога бих овом приликом желео да укажем на нешто друго, на оно што до сада можда није било у средишту пажње ширег филолошког интересовања и анализе, иако за то правих разлога нема. Реч је о двојезичним речницима, пре свега о онима у којима је наш језик први, полазни, а за које већ на први поглед можемо закључити да, с обзиром на своју заступљеност, а и филолошко-лексикографску оспособљеност заузимају маргинално место у нашој двојезичној лексикографској пракси. Желимо, дакле, да поговоримо о приручницима који су у првом реду намењени страниј публици, оној која има проблема са познавањем наше језичке ситуације (мада, дакако, они речници имају, на други начин своју употребну вредност и за домаћег корисника), али и потребу да те тешкоће на најбољи начин асплувира.

Оно што прво пада у очи јесте да је број таквих вокабулара неупоредиво мањи од оних у којим је носећи, први језик неки од страних језика, дакле вокабулар првенствено намењен за (наше) потребе разумевања тог другог, страног језичког материјала. Са извесних историјско-социолошких или културолошких аспеката то је можда и схватљиво: у нашим приликама могло је изгледати привлачније и важније бавити се страним језицима и имати (израђивати) за то потребне приручнике (и одговарајуће речнике), а мање важно и потребно наш језик учинити доступним (и одговарајућим речничким комбинација-

ма) другима, онима који с тим језиком имају својих проблема (мада речници тог типа имају своју практичну вредност и за српскохрватског корисника, што је сасвим јасно). Па ако у томе уверењу или, можда, заблуди и има извесне истине, тачно ће бити свакако и то да у данашњем свету, и словенском и не-словенском, расте интересовање за наш језик, на исти начин као што расте интересовање и за нашу литературу, уметност или друштвено-политичке прилике.¹ Наша примењена лексикографија као да сасвим спорадично прати ово нарастање занимања за наш језички израз. Не рачунајући неколико значајних остварења у области двојезичне српскохрватске лексикографије, од којих су нека још од пре рата,² а која су свој некадашњи сјај изгубила у оној мери у којој су у међувремену постала неактуелна, наш савремени двојезични лексикографски инвентар изгледа поприлично скромно. Па и ово што је тренутно у опцији никако или једва да задовољава нарасле потребе дана. При томе ваља нагласити да двојезичних речника за многе језике и немамо.³

Немајући овом приликом довољно могућности да се задржавам на детаљнијим анализама и аргументацији, ограничићу се само на општије закључке и илустративне примере. Уосталом, верујем да аргументација и није у овом моменту најбитнија, тим пре што је она лако доступна свакоме коме речници ове врсте долазе у руке. А управо је реч о филолошким приручницима без којих данас једва да има не само образоване куће већ ваља да ни једне школске торбе. Утолико би било оп-

¹ Можда и не размишљамо много о томе, али је чињеница да то интересовање за наш језик расте. С једне стране, у научном свету са научностручних разлога, а с друге стране — и у свету лаичке публике. Интересовање иностране лаичке публике подстакнуто је бар двама мотивима: (а) наша земља изазива и привлачи пажњу својим савременим културним и друштвеним, а посебно туристичким особеностима и (б) хиљаде наших радника на привременом раду у иностранству не подлежу само, као што се обично мисли, утицају страног и занемаривању властитог језика већ напротив — утичу на то да се и страни свет у чијој средини живе заинтересује за наш језик. И сам сам имао не мало прилика да се уверим да странци желе да (на)уче или студирају наш језик само зато што имају међу Југословенима добре пријатеље, сроднике или макар лепе успомене из наше земље, а не мало је и странаца који су у браку с неким са нашег говорног подручја па је и то разлог да се наш језик учи. Дакако, не треба заборавити ни привредне и др. везе страног света с нашом земљом.

² Као нпр. српскохрватско-немачки речник Ристић—Кантрге из 1928. године, који ни до данас није надмашен, а језички развојак далеко је одмакао од тог времена.

³ Чак и оних којих имамо, као нпр. српскохрватско-немачких једва да има довољно у продаји. У вези с латинским, пољским, чешким (бар у нас) и нема их (ако се не рачунају стара, већ давно распродата издања).

равданије, чак неопходно, приручнике ове врсте подврћи, више него до сада, становитој филолошкој анализи и критици. За то постоји више озбиљних и, рекао бих, до сада не баш нарочито наглашаваних разлога, посебно када је реч о речницима у којих је српскохрватски језик носећи и у којима се (ре)презентира слика наше стандардне књижевнојезичке ситуације.

У чему би се састојале основне напомене?

1. Инвентар двојезичних речника указује, као што је већ поменуто, на то да се у нас предност даје оној двојезичној комбинацији у којој страни језик, а не наш, представља полазну позицију. Мана, дакако, није у томе што се тиме излази у сусрет пре свега домаћој публици која има потребу да савлада страни језик. Нивоља је, напротив, у томе што се страном језику таква иста могућност ускраћује када има потребу да савлада наш језик (уз штету коју трпи и српскохрватски корисник коме је онемогућено да страном језику „дгрибе“ полазећи од свога).

Пучно је и овде подсетити се да је први речник нашег савременог језика, онај Вуков из 1818, а који је у свету постигао праву славу, био управо дво(тро)језични, са нашим језиком као полазним. Па иако у том тренутку није био првенствено намењен страном језику, управо је међу том публиком доживео аплаузе, јер је том свету омогућио да упозна наш језик, а преко њега нашу литературу, историју и све оно што чини национално и културно биће једног народа. Од Вука је у каснијој лексикографској пракси остало као традиција то што су и потоње двојезичне речнике израђивали махом појединци. Разлика је, пак, очита: њихова остварења нису доживљавала исту судбину, бар што се славе тиче. А и како би, кад су сви каснији алфабетари углавном и проистицали из Вуковог, уз разумљиве корекције у репертоару лексике, методологији обраде, процени и дефинисању значења и др. На тај су начин новија издања веома личила на претходна, уз евентуално нешто осавременењу грађу (ређе), оптималнију систематичност и евентуално већу информативност (зависно најчешће од намене и обима вокабулара или од знања и жеље аутора да свој посао обави како ваља).

2. Репертоар филолошко-лексикографске обраде српскохрватских одредница (тзв. лева страна) није у речницима овога типа обавезно подразумевала и приказ (уважавање) свет потребног материјала, таквог као што су, на пример, категоријски морфолошко-парадигматски индикатори, контравенцијски показатељи, морфонолошке алтернације и опозиције, графичке варијације, рекција, стилистичка или нормативна вредност лексе-

ма, податак о етимологији, употребном рангу лексеме или значења итд. Поједини вокабулари, па и они амбициознији, сведоче о томе да њихови састављачи нису бježали од тога да публику лише (насупротив, рецимо, Вуку) и таквих крупних и незаобилазних података о нашем стандардном језику као што су обавештења о прозодијској, акценатској слици и норми или као што је екавско-ијекавска диференцијација у речима са некадашњим гласом „јат“. Изгледа невероватно, али није и нетачно, да је уопште могуће читаоцу (поготово страном) понудити речник српскохрватског савременог стандардног и књижевног језика у којем о овим темељним компонентама тога језика нема ни помена.⁴ Овоме треба додати и (не)редовно или (не)потпуно одсуство значајних података о географско-варијантској раслојености синонимских речи и творбених реализација, што у нашем друштвеном тренутку може да изазове неповољне политичке тонове и дезавуише не само употребљивост вокабулара већ и добронамерност или (у најбољем случају) обавештеност аутора.⁵

3. Кад се може догодити да један савремени речник буде лишен таквих података који воде правом огољавању језичког ткива, очекивања да се у таквом приручнику набу подаци о стилистичкој, термилолошкој, историјској, нормативној или др. вредности речи — изгледају наивна, иако управо и такви индикатори спасавају недовољно упућеног читаоца од погрешног разумевања текста или од замки неспоразума и неразума.

Сваки лексикограф и упућени корисник зна да, начелно, нема савршеног вокабулара. То, дакако, не значи да су границе

⁴ Ристић—Кангрин српскохрватско-немачки, на пример, има акцензоване одреднице, али не ијекавске ликове и варијантне синониме; српскохрватско-немачки део речника Грујић—Зидар (велики број издања, нпр. 18 издања до 1974. г.) нема ни акценте ни ијекавске ликове; српскохрватско-руски И. И. Толстоја (Москва 1957.) је акцензован, али без ијекавских образовања; без акцента и ијекавских ликова је и стари српско-немачки речник Б. Поповића (Београд, 1926.).

⁵ У српскохрватско-немачком делу речника Грујић—Зидар, рецимо, бележе се као одреднице западни варијантски синоними као: *крух, криж, опш, зраколов, тко, тисућа, јуха* итд, али зато нема облика као: *нетко, нитко, дискутирати, дисквалифицирати, студентца, вјеројатно, сијечањ, наранча, купаоница, продаваоница, аутоцеста, у поводу* итд. (али има: *неко, ниско, дискутовати, дисквалификовати* и др. паралелних источноваријантских синонима и ликова). У претходној напомени поменути смо да у овом речнику нема ијекавских ликова, али зато има (наопако) „екваивираних“ лексема као: *тедан, тедни, натечање, натечаји се, натечај* и сл. иако је општепознато (о томе обавештава и Правоспис) да ове речи имају само ијекавске форме (тј. само *тједан, тједни, натјецање* итд., бар у значењу како су у речнику дати). Иначе треба рећи и то да је мало двојезичних речника који се с пажњом односе према варијантским особеностима српскохрватског стандардног (књижевног) језика.

несавршености немерљиве. Ако ништа друго, на списку недостатака не би бар требало да се нађе оно што један речник пре свега чини речником. А то су његов лексички фонд, семантичка оптимална издиференцираност, ваљаност и тачност у дефинисању значења.

4. Лексички корпус може бити различитог обима и карактера зависно од типа и намене самог речника. Оно, што речник савременог стандардног језика једино мора избећи је — да буде неактуелан и да не одражава слику времена и стање развика језичке праксе.⁶ С друге стране, морао би остављати по страни све оно што је у међувремену постала заборављена лексика или се у језику нашло као ефемерна, неуспела иновација, а што језик својом селективном способношћу временом одбацује. Читалац, дакле, очекује да у вокабулару нађе оно што му је потребно. Шта ће се од тога стварно и наћи зависи искључиво од субјективне способности састављача да осети језичка гибања свог времена, јер за селекцију материјала нема егзактног лингвистичког метода, осим систематског праћења и ујоптуњавања постојеће документационе картотеке. Додаћу, не без разлога, да је предуслов за ово стални контакт лексикографа са матичном средином и књижевнојезичком праксом, дакле средином у којој се језик говори и развија, што једино омогућава да се буде у току језичких кретања и промена.

5. Оно што, међутим, претпоставља филолошко и лексикографско образовање јесте (а) методологија лексикографског поступка у категорији анализе, рашчлањавања основних значења и прамаћичке обраде лексичке материје, а у двојезичним речницима и (б) изналажење тачних семантичких адекватата којима се корпус вокабулара једног језика претаче у други. Овде посебну пажњу захтева обрада идиоматске лексике и фразеологије. Досадашња остварења у третирању ове врсте лексичке материје нашег језика у двојезичним речницима веома су неуједначена; или се уопште не обрађује (нарочито у старијим и кратким речницима, поготово тзв. целним) или се приказује

⁶ Кад је реч о актуелности језичког корпуса, изгледа да смо у ситуацији да своја мерила изменимо и у погледу „лексичког укуса“ и да у абецедар речника убудуће уносимо и оно чега су се досадашњи речници клонили, а то су ласцивне, опцене речи, са свом својом „синтагматиком“ и „фразеологијом“. Ово стога што има таквих речи и израза не само у колоквијалном изражавању „просто“ света, већ све више и у језику литературе, листава, часописа, драмских остварења итд., па би, по свој прилици, било незгодно публици (оној страни) не пружити и о тој страни нашег речничког „блага“ одговарајућа објашњења. (Вук је, изгледа, ипак знао шта ради кад је овај део нашег језичког фонда унео у прво издање свога речника. Данас због тога сигурно не би био онолико грбен).

веома несистематично, неједначено и, углавном, спорадично и произвољно, иако је у питању материјал који представља најтипичнију и најспецифичнију страну сваког језика, па и српскохрватског.⁷ Отуда не изненађује ни то што, и у оним речницима где се та материја обрађује, има и подоста нетачних интерпретација или несналажења приликом превођења са српскохрватског на страни језик.

Ако се овоме дода да у двојезичним речницима нема илустративних примера (а што је чак и у описним речницима скоро драгоцене и од саме дефиниције), мора се закључити да је укупна сума информација у њима заиста оскудна.

Списак оваквих и других примедби могао би се и знатно продужити. Ја ћу се, међутим, зауставити на досадашњем и то бар из два разлога: (а) циљ овога излагања и није детаљна анализа (тако штогод захтева опсежну студију), већ — указивање на проблем; (б) за слику стања српскохрватског језика у двојезичним речницима може се рећи да у много чему само одражава стање како наше досадашње лексикографије уопште тако и стање (резултате) наше савремене фундаменталне науке о језику, па унеколико и наше језичке политике; (с) двојезична лексикографија била је и остала (бар у нас) препуштена иницијативи, труду и знању појединаца, понекад не баш довољно стручних и вичних овом тешком послу. Ако се има у виду да је лексикографија врашки тежак задатак и за професионалне лексикографске тимове и институције, онда се досадашњим на том терену уложеним напорима, уз све недостатке и мане, мора одати свако признање и хвала.

Убудуће — садашњом праксом не би ваљало ипак настављати. Наша модерна лексикографија, па и двојезична, за то има веома јак разлог, у ствари — основ који мора да чини прекретницу у досадашњој лексикографској пракси. Тај је одсудни тренутак настао појавом шестотомног Матићиног Речника српскохрватског књижевног језика, поред капиталног дела наше савремене лексикографије, до сада садржаног у првих 12 томова Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ. Сваки будући речник морао би се инспирисати или чак директно наслањати, уз неопходна сажимања, на материјал ових речника-тезауруса како приликом формирања абецедара тако и у погледу будуће методологије и лексикографског поступка, од презентације материјала и траматичких описа до навођења илустративних синтагми или примера. Ови темељни вишетошници уз резултате истраживања у области прозодије,

⁷ Исп. о томе нпр.: Роде М., Фразеологија у двојезичним речницима, Лексикографија и лексикологија, Београд—Нови Сад 1982, 275—278.

морфологије, синтаксе или фразеологије и др. дисциплина — пружају будућим лексикографским захватима нове основе и смернице за модерну, квалитетно бољу презентацију и обраду лексичког материјала и језичког стања.

То, међутим, никако не треба схватити тако да је свиме тиме будући лексикографски посао олакшан. Управо — обрнуто. Већи расположиви материјал који треба уградити, али и одлучити шта од онога што се нуди изоставити, нова, егзактнија методологија, потреба за праћењем и обрадом нове грабе, научна верификација података итд. — отежава посао, али и резултате подиже на виши ниво.

Овове треба додати бар још две битне претпоставке:

(1) Чак и они двојезични речници који се одреде за сажетост и опраниченост материјала само на најновији период језичког развитка — тешко ће убудуће моћи свој посао обавити како ваља без шире сарадње већег броја стручњака филолога и лексикографа. (2) Двојезични речници по природи ствари морају подразумевати симултане напоре у оба језика, и полазном и преводном. Из ова два става проистиче и следећи: (3) Двојезични речник морао би се радити тимски, уз организовану сарадњу стручњака за оба језика, дакле уз ангажовање људи од стране на обема језичким странама.

Значајно је овде поменути да у том погледу већ постоје прва искуства и докази. Мислим при томе на двојезични речник у којем је српскохрватски језик онај први, полазни, а други, циљни — чешки језик. Одмах ћу рећи: урађен је у складу са свим напред наведеним претпоставкама, осим у једном: нису били ангажовани стручни апарати „друге стране“. Речник је, наиме, израдио Лексикографски колектив у Кабинету за стране језике Чешке академије наука у Прагу и објављен 1982. у Прагу под насловом *Srbocharvátsko-český slovník*.

Већ сам имао прилике да на другом месту нешто детаљније о овоме делу говорим.⁸ Овом приликом рекао бих још понешто, искуства ради.

Објективно, чешким колегама морамо бити захвални, јер су (уместо нас) својој јавности пружили озбиљне могућности да упозна наш језик. С друге стране, учинили су то у методолошком смислу на узоран начин, у већ традиционалном, опробаном стилу чешке лексикографске школе. Уз велики труд и напор, умногоме јединствен у двојезичној лексикографији, поставили су себи задатак да пружи не само целовит приказ савременог српскохрватског лексика већ и много више од тога.

⁸ Исп. Фекете Е., Лексикографско дело које импонује и збуњује: *Srbocharvátsko-český slovník* у издању Чехословачке академије наука у Прагу, Јужнословенски филолог XXXIX, Београд 1983, 291—300.

Не заустављајући се само тамо где је све јасно и познато, они су се (храбро) упустили и у сфере за које се не би могло рећи да су увек довољно испитане и расчистићене и у нашој филолошко-лексиколошкој пракси. Један од тих задатака је био да пружи потпуну слику наше стандардне акцентуације. И то не само на стандардним, номиналним облицима већ кроз цео деклинационо-конјугационо-творбени систем. Посао очевидно ни лак ни једноставан. Поготово за оне којима српскохрватски није матерњи.

Међутим, амбиције наших колега нису се зауставиле на овоме. Они су се упустили и у синтагматску, и фразеолошку проблематику, а изричита им је намера била да, за разлику од досадашњих речника, пружи исцрпне информације о стилистичкој и експресивној одлици наших речи, етимологији, терминолошкој и употребној вредности њиховој итд. Намере одиста вредне сваког уважавања. Остало је да се то све још и како ваља спроведе. Е, али ту, на терену где је требало потврдити да „се на муци познају јунаци“,⁹ искућано оружје као да је мало затајило. А наиме: и поред тога што су, по властитом признању, имали пред собом Матићине томове речника, Правопис и др. приручнике, начињене су озбиљне прешке и пропусти (а) у приказивању стања наше стандардне прозодије, посебно у промени речи и акценатским одступањима од номиналне ситуације, а које се никако не могу увек разумети само као евентуално штампарске прешке;¹⁰ (b) не мало прешака налази се и у реконструисању обличних деривата (нпр. генитива јд. или мн., вокатива, облика аориста и др.), (c) у обликовању или уношењу одговарајућих ликова придевских и др. изведеница основног лексика, (d) замерке се могу ставити и на избор абедара: речник, поготово само једнотомни, који по свему судећи нема више од око 60000 лексичких јединица, морао би бити ослобођен неактуелне, застареле или ефемерне лексике, што се за овај речник не би могло рећи. Напротив, запажа се одсуство управо таквих појмова који су постали саставни део свакодневне језичке комуникације. Прешака има и (e) у тумачењу значења речи, посебно фразеолошких јединица, а и у (f) методолошком поступку, на пример у начину третирања екавско-ијекавских ликова (у овом погледу јединственом у доса-

⁹ Ова фраза унета је и у поменути речник (с. в. муча) али с објашњењем »v pouzi rozpáš přitele«, што је нетачно, јер такав превод у ствари одговара нашој истозначној фрази „пријатељ се у невољи познаје“.

¹⁰ Нпр.: алкохол, стратешки, абаијски, Адамов, дрвоградња, нискоградња, самозадовољан итд.; детаљније исп. ЈФ, исто 296—297.

дашњој двојезичној лексикографији ове врсте)¹¹ итд. Обећање да ће се у речнику посебна пажња посветити стилистичкој и експресивној вредности речи, а што је по изричитом навођењу састављача — први пут систематичније изведено тек у овом речнику — остало је ипак само празно обећање. И поред тога што списак скраћеница указује да ће бити и таквих оцена речи као што су »хрп.«, »fam.«, »knjiž.«, »lid.« [= нар.], »lit.«, »nespis.« [= некњ.], »nespr.« [= непр.], »vulg.«, »zast.«, »žert.« [= шаљ.] итд. ових ознака на очекиваним местима у речнику углавном нема. Нема чак ни етимолошке ознаке „тур“ поред најобичнијих турских речи (као поред: aber, beg, behag итд.). А кад је већ о квалификаторима реч, да изразимо још једно не мало чуђење: Поред наведених, у списку скраћеница налазе се и овакве: »ch., чагп.« одн. »s.« и »srb.« тј. ознаке да је реч „српска“ одн. да је „хрватска“. Шта се тиме хтелo, није јасно. Сем ако и то није у складу са становиштем аутора овог речника да наш језик има две варијанте, за које они веле да је у једном случају „српска“, а у другом „хрватска“. Списак огрешења о нашу стандарднојезичку ситуацију, међутим, ту се не завршава. Напротив, изненађења тек предстоје, а једно од највећих је откриће да је „најизразитија“ разлика између тих двеју варијаната у томе што је „српска“ — екавска, а „хрватска“ ијекавска, одн. да „према српском -е . . . у хрватском је -је или -ије, а у неким случајевима -и“, да би се затим рекло како „српском в одговара хрватско х“ (у примерима типа *дуван/духан*) или да је „српско“—*башта*, а „хрватско“—*башћа*, да према „српском“ *срећан* стоји „хрватско“ *сретан*, па чак и то да је „српско“ — *одсуство* или *васиона*, а да су опет „хрватске“ речи — *одсутност* и *свемир*.¹² И да не набрајам даље, јер је и оволико довољно да све буде јасно. Истина, лексикографима се по неком неписаном правилу пропусти не узимају претерано строго. Али, дакако, и у томе постоје границе. А оне се опет одређују према принципу да је боље и оћутати о ономе што се поуздано не зна него наопако ствари изложити. А када се наопако излаже о ономе што се зна или би требало знати, онда је и лексикографима тешко прогледати кроз прсте.¹³

¹¹ Детаљније исп. ЈФ, исто.

¹² Serbocharvátsko-český slovník, Předmlouva, 5; исп. и детаљнији коментар с примерима у ЈФ, исто.

¹³ Пропуста ове врсте има веома много. Илустрације ради само неколико примера из српскохрватско-чешког (а има их и у другима): придев „загрижен“ изједначен је с трпним придевом „загризен“ (од глагола „загристи“) и оба су показана као напоредне одреднице с дефиницијом »zarytý, zažraný, tvrdošijný“ с илустрацијом именице „партијац“, дакле: (не само) „загрижен партијац“ [једино исправно] (већ) и „загризен партијац“ [не само неисправно већ и бесмислено (= партијац кога је

А сада се зна или се бар јасније може уочити и то да двојезични речници постају све нужнија потреба савременог света и да би том виду лексикографија убудуће требало усредсредити већу пажњу не само стручњака већ и одговарајућих лингвистичких институција, без чије веома активне улоге свакако нема знатнијег напретка двојезичне лексикографије.¹⁴

С обзиром на досадашња искуства, мислим да се намеће још један став: двојезичне речнике ипак би требало препустити првенствено или чак искључиво експертима земље примарног, полазног језика. Само они могу бити претпоставка ваљаности израде тог дела двојезичног корпуса, као што би, с друге стране, део који се тиче другог, циљног језика ваљало препустити изради или бар стручној верификацији специјалиста тога језика.

По свему судећи, а нарочито по досадашњим резултатима, двојезична лексикографија у технологији посла и методологији израде тражи сасвим друге полазне основе, али пре свега организовану подршку и ангажовање стручних тимова и научних институција. Интересовање које за такве речнике постоји, посебно за оне у којих је наш језик полазни — захтева да се о томе бар размишља. За то, сем интересовања за ове речнике, постоји, као што смо мислим могли видети, и подоста других озбиљних и не увек само филолошких разлога.

Егон Фекете

неко загризао)]; уз облике одредница „шимпанза“ и „шимпанзо“ наведено је да је наставак за номинатив мн. -зи (тј. шимпанзи) што никако не стоји бар за облик „шимпанза“ (им. мушког рода на -а у ном. јд. мењају се у множини као им. женског рода на -а, то је општепознато); глагол „шизити“ дефинисан је (уз ознаку »hovot.«) као »stávat se schizofrenikem«, дакле — постајати шизофреник, што неће бити тако, на исти начин као што ни „шизика“ није »schizofenik«, како се погрешно наводи (и то уз још једну нетачност, ту, наиме, да је та именица не само женског већ и мушког рода) итд., итд.

¹⁴ Пример такве сарадње, мада не и довољно организоване, представља Српскохрватско-енглески речник М. Бенсона (изд. Просвета Београд, 1970. одн. допуњено изд. 1980. године), а који у светлу наведених недостатака квалитетом надмашује друге двојезичне речнике овога типа. Он би, уз комплетнију презентацију лексичко-семантичког корпуса српскохрватског стандардног језика и бољу обраду филолошких података, могао представљати полазну основу за будуће подухвате на подрчку српскохрватске двојезичне лексикографије.